

Smerenia, izvorul bucuriei.

Un Dumnezeu care se face om! Nu putem să nu rămânem surprinși. Un Dumnezeu care, în Cristos, privește și se lasă privit, simte și se face simțit, atinge și se lasă atins; care se coboară în condiția noastră umană și se slujește de simțuri pentru a ne face să înțelegem chemarea sa, în intimitatea iubirii sale, la sfințenie. Uimirea înaintea Întrupării Cuvântului ne împinge să contemplăm cu venerație acțiunile, gesturile și cuvintele lui Isus. Atunci când ne apropiem astfel de El descoperim că întreaga sa viață, totul, de la naștere până la moartea pe Cruce, este îmbibat cu smerenie, întrucât fiind din fire Dumnezeu, nu a considerat un beneficiu propriu că este egal cu Dumnezeu, ci s-a despuat pe sine luând firea sclavului, devenind asemenea oamenilor, iar, după felul lui de a fi, a fost aflat ca un om. S-a umilit pe sine, făcându-se ascultător până la moarte, până la moartea pe cruce” (Ef 2,6-8).

Sf. Isac Sirul: Umilința inimii se naște în om pe două căi: ori din cunoașterea propriilor păcate, ori din meditare umilinței Domnului Isus.

Umlința, locuința-casa iubirii

Mesajul de iubire al lui Dumnezeu ne-a venit prin coborârea și înjosirea Fiului. Smerenia este așadar unul dintre fundamentele vieții creștine pentru că reprezintă casa, locuința iubirii. Sf. Augustin afirmă: „Dacă doriți să mă întrebați ce este mai important în religia și disciplina lui Cristos Isus, vă voi răspunde: primul lucru este umilința, al doilea, umilința, și al treilea, umilința”. În semernia Cuvântului întrupat ni se arată profunzimea iubirii lui Dumnezeu dar și ni se face cunoscută calea care ne conduce la plinătatea acestei iubiri. Viața creștină constă în identificarea cu Cristos: numai în măscura în care ne unim cu El suntem inserați în comuniunea cu Dumnezeul cel viu, izvorul iubirii și devenim capabili să îi iubim pe ceilalți cu aceeași iubire.

A fi umili așa cum a fost Cristos înseamnă a-i sluji pe toți, înseamnă a face ca omul cel vechi să dispară pentru a fi deschis la harul și iubirea lui Dumnezeu.

Dar ce înseamnă să mergem pe drumul umilinței?

Smerenia este o lumină care ne ajută să descoperim măreția propriei identități, faptul că suntem o ființă în stare să dialogheze cu Creatorul și că putem să acceptăm cu bucurie dependența noastră de El. Sufletul unei persoane umile se lasă cuprins de uimire înaintea măreției lui Dumnezeu care ne-a creat și ni s-a arătat cu un chip uman în Isus. O cale pentru dobândirea smereniei este cunoașterea generozității divine, a iubirii sale față de creaturile sale, este contemplarea frumuseții lucrurilor create, în care descoperim o reflexie a iubirii lui Dumnezeu.

Smerenia se dobândește și prin răspunsul la chemarea lui Dumnezeu: persoana umilă nu se oprește cu o falsă modestie și nu spune că nu are merite destule pentru a asculta de chemarea primită (asemenea orgolioșilor) ci acceptă cu bucurie și se încrede în Cel care o cheamă.

Umlința în încercări

Se povestește că într-o zi sf. Anton, ieșind din chilia sa, a văzut toate ispitele diavolului aruncate pe pământ asemenea unei plase imense de prins pește. Atunci a izbucnit strigând: Dumnezeu meu, cine oare va putea fi salvat?” Și un glas i-a răspuns din cer: Umilința”. Tot

Anton a spus: „dacă elimini încercările nimeni nu se mai salvează”. O concluzie: cu cât sunt mai inevitabile încercările în viața creștină, cu atât mai mult devine necesară smerenia.

Sf. Ioan Scărarul spunea: „cine crede că nu e orgolios arată clar că într-adevăr e plin de trufie”. A crede că suntem umili este uneori o iluzie și mai tragică. Acest lucru este valabil mai ales pentru persoanele care se străduiesc să aibă o viață creștină intensă: proiectul nostru de viață creștină ne expune, mai mult decât pe alții, să ne credem mai buni decât ceilalți. Și de aceea este necesar să facem un discernământ între autentică și falsă umilință.

Sf. Augustin spune că umilința este înainte de toate o trăsătură a lui Dumnezeu, pentru că El, fiind cel Preaînalt a voit să se coboare până la noi. Sf. Isaci Sirianul: **„ceea ce este sarea pentru mâncare, reprezintă umilința pentru virtuți”**.

Smerenia lui Cristos este fundamentul oricărei stări de smerenie: „S-a umilit pe sine, făcându-se ascultător până la moarte, până la moartea pe cruce. Pentru aceasta și Dumnezeu l-a înălțat și i-a dăruit numele care este mai presus de orice nume” (Fil 2,5-11). Este o dublă mișcare pe care Isus a indicat-o de mai multe ori ucenicilor: „Cine se umilește va fi înălțat” (Mt 23,12; Lc 14,11; 18,14).

Smerenia lui Isus nu este doar o calitate a sa ci este drumul vieții sale, din care prima etapă este o coborâre inevitabilă. Pe acel drum suntem chemați să mergem și noi. Este un drum pe care Isus a avut de depășit încercări și ispite. La fel și creștinul care îl urmează. Încercările sau ispitele au fost astfel descrise de Mântuitorul: „Vegheați și rugați-vă ca să nu intrați în ispită! Căci duhul este plin de avânt, dar trupul este slab”. Două puteri parcă își dispută inima: trupul, bolnav și slab, și duhul, plin de avânt dar obstaculat de trup. Isus ne dăruiește o dublă atitudine: vegherea și rugăciunea. În inima încercării, mai mult decât în oricare altă situație, creștinul simte necesitatea ajutorului lui Dumnezeu: el strigă după ajutor. Tocmai într-un astfel de moment se naște autentică umilință care ne permite să trecem prin încercare cu un risc minim. În astfel de momente ne dăm seama de slăbiciunea noastră umană dar, în același timp, și de puterea suavă și delicată, dar până la urmă irezistibilă, a harului.

„Am fost împins cu putere ca să cad, dar Domnul m-a susținut. Puterea și cântarea mea e Domnul: el a fost mântuirea mea” (Ps 118, 13-14). Drumul smereniei trece deseori prin capacitatea de a recunoaște propriul păcat, asemenea lui David. Un bătrân spunea că „preferă o înfrângere cu smerenie decât o victorie trăită cu orgoliu”.

Frângerea inimii este sinonimul umilinței

În momentul încercării, al ispitei, fiecare dintre noi nu este altceva decât un sărac creștin, redus la expresia sa cea mai pură, la încrederea în harul lui Dumnezeu. Spune Isac Sirul: „crede-mă frate că într-o zi experiența te va învăța puterea ispitei și te vei găsi înaintea ei ca și un copil care nu știe unde să dea cu capul. Întreaga ta știință se va transforma în confuzie, ca și aceea a unui copil mic. Iar duhul tău, care părea atât de înrădăcinat în Dumnezeu, cunoașterea ta atât de precisă, vor fi cufundate într-un ocean de dubii. Un singur lucru te va ajuta să le învingi: smerenia. Imediat ce vei deveni smerit, întreaga lor putere dispare”.

În astfel de momente inima de piatră se frânge și devine o inimă de carne, care mai înainte se ascunsese în spatele mai multor tranșee inconștiente. Această frângere este o încercare de temut, mai înainte pentru oglinda narcisistă din noi care ne însoțește oriunde și care se rupe în bucăți, apoi pentru farizeul din inima care se revoltă împotriva unei astfel de căderi ce îl împiedică să salveze aparențele. Dar numai așa ne putem asuma acel gol interior care devine capacitate de primire, un gol care ne permite să dorim și mai mult harul. A fi umil înseamnă a avea inima mereu frântă.

Umilința, virtutea celor cărora li s-a iertat păcatul

Dar nu numai ispita sau încercarea este locul școlii pentru smerenie: chiar și păcatul, permis de Dumnezeu atunci când parcă nu mai are alte mijloace, poate deveni un loc de descoperire a mântuirii. E de ajuns să ne amintim de David, precum și de sf. Petru. Petru era cel care îl iubea pe Mântuitorul cel mai mult dintre ucenici dar se mândrise cam mult. Atunci, spune sf. Vasile, „Dumnezeu l-a abandonat slăbiciunii sale umane și el a căzut în lepădare, dar căderea sa l-a făcut înțelept și în stare de veghe. A învățat să îi trateze cu indulgență pe cei slabi, pentru că își cunoscuse propria sa slăbiciune, și din acel moment a știut cu certitudine că datorită puterii lui Cristos el a fost păzit atunci când era în pericol de moarte din cauza lipsei sale de credință, în furtuna scandalului, la fel cum a fost salvat de mîna dreaptă a lui Cristos atunci când era să se scufunde în mare”. Și astfel sf. Vasile ajunge să spună: umilința este aceea care îl eliberează pe acela care a păcătuit grav de mai multe ori”.

Sentimentul care predomină în omul umil până la urmă este încrederea de neclintit în milostivirea lui Dumnezeu, despre care a înțeles ceva și plecând de la propriile căderi. Cum ar mai putea să dubiteze de milostivirea Domnului? În istoria ispitirilor noastre Ioan Casian vede expresia delicateții inegalabile a lui Dumnezeu, pe care o compară cu relația dintre mamă și copil cu scopul de a-i grăbi dezvoltarea până la o vârstă adultă: „Ea își ține copilul în brațe pentru mult timp, până când într-o zi îl învață să meargă. Mai întâi îl lasă să meargă târâș; apoi îl pune să stea în picioare și îl susține cu puterea mâinii sale pentru a învăța să pună un picior în fața celuilalt. Apoi îl lasă puțin pe propriile picioare, dar imediat ce îl vede că se elatină îl prinde: îi susține pașii nesiguri, îl ridică dacă i se întâmplă să cadă sau îl lasă să cadă ușor fără să-și facă rău pentru a se ridica din nou”. Astfel, spune Ioan Casian, acționează Tatăl ceresc cu noi”.

Umlința devine astfel virtutea inimii de piatră care a fost frântă și a devenit inimă de carne. Atunci înțelegem că smerenia este haina lui Dumnezeu. Un asemenea om știe cât este de slab și păcătos, dar a ajuns să nu mai privească propria mizerie, ci își îndreaptă privirea pentru a contempla numai milostivirea lui Dumnezeu. Frângerea inimii se transformă într-o bucurie umilă și împăcată, în iubire și aducere de mulțumire. Nici un păcat sau greșeală nu este justificată dar acum toate acestea sunt scufundate în oceanul milostivirii lui Dumnezeu. Astfel Dumnezeu devine pentru acel om cu adevărat Salvatorul, Mântuitorul. Rugăciunea sa preferată este aceea a vameșului, o rugăciune care i-a devenit familiară asemenea respirației și a bății inimii sale: „Doamne Isuse Cristoase, miluiește-mă pe mine păcătosul”!

Ce înseamnă smerenia? A răspuns bătrânul: a nu privi la păcatele celorlalți, ci numai la propriile păcate și a ne ruga neîncetat lui Dumnezeu.

Aceia care se luptă pentru a deveni umili își construiesc o personalitate care îi atrage pe ceilalți. Prin comportamentul lor obișnuit reușesc să creeze în jurul lor o oază de pace și de bucurie, pentru că recunosc valoarea celorlalți. Îi stimează într-adevăr și, de aceea, prin conversațiile lor în viața de familie sau în raportul cu ceilalți colegi și prieteni știu să ierte și să înțeleagă; sunt mișcați de dorința de a ajuta și de a trăi împreună cu ceilalți; sunt în stare să recunoască ceea ce datorează celorlalți de lângă ei, fără să pretindă sau să reclame drepturi. Lângă ei, de fapt, se simte iubirea lui Dumnezeu care ne inspiră viața: ne regăsim într-o climă de încredere, nu ne simțim judecați, ci iubiți.